Joi, 28 noiembrie 2019

P9_TA(2019)0081

Acțiuni recente ale Federației Ruse împotriva judecătorilor, procurorilor și anchetatorilor din Lituania implicați în investigarea evenimentelor tragice din 13 ianuarie 1991 de la Vilnius

Rezoluția Parlamentului European din 28 noiembrie 2019 referitoare la acțiunile recente ale Federației Ruse împotriva judecătorilor, procurorilor și anchetatorilor din Lituania implicați în investigarea evenimentelor tragice din 13 ianuarie 1991 de la Vilnius (2019/2938(RSP))

(2021/C 232/09)

Parlamentul European,

— având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Federația Rusă,

— având în vedere Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului);

— având în vedere Declarația universală a drepturilor omului,

— având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice,

— având în vedere Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală,

— având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,

— având în vedere principiile fundamentale ale ONU privind independența sistemului judiciar,

— având în vedere schimbul recent de opinii din cadrul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne din 12 noiembrie 2019 ([1]),

— având în vedere articolul 132 alineatele (2) și (4) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât, ca o consecință directă a Pactului Ribbentrop-Molotov, Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS) comunistă a anexat Republica Lituania, pe lângă alte țări;

B. întrucât Federația Rusă, dat fiind faptul că și-a asumat angajamente în temeiul Declarației universale a drepturilor omului și Convenției europene a drepturilor omului și în calitate de membră cu drepturi depline a Consiliului Europei și a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, s-a obligat să respecte principiile democrației și ale statului de drept, precum și libertățile fundamentale și drepturile omului;

C. întrucât, între 11 și 13 ianuarie 1991, forțele armate ale URSS au comis un act de agresiune împotriva statului independent Lituania și a poporului său, care încerca să apere pașnic turnul televiziunii din Vilnius, atac soldat cu 14 morți și aproape 800 de răniți; întrucât forțele armate sovietice și-au continuat acțiunile de reprimare până la tentativa de lovitură de stat de la Moscova din august 1991;

D. întrucât acțiunea sângeroasă a fost denunțată de întreaga lume, inclusiv de președintele Sovietului Suprem al Republicii Sovietice Federative Socialiste (RSFS) Ruse în timpul unei demonstrații de masă care a avut loc la Moscova câteva zile mai târziu;

E. întrucât Federația Rusă, în Tratatul dintre Republica Lituania și Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă privind baza relațiilor dintre cele două state din 29 iulie 1991, a recunoscut restaurarea independenței Republicii Lituania din 11 martie 1990;

([1]) https://www.europarl.europa.eu/ep-live/ro/committees/video?event=20191112-0900-COMMITTEE-LIBE

F. întrucât Federația Rusă și-a asumat drepturile și obligațiile fostei Uniuni Sovietice și este statul său succesor;

G. întrucât, la 27 martie 2019, Tribunalul Regional din Vilnius a pronunțat o hotărâre în așa-numitul „proces 13 Ianuarie”, în care Dmitri Yazov, fost ministru al apărării al Uniunii Sovietice, Vladimir Ushopcik, fost comandant al garnizoanei sovietice din Vilnius, Mihail Golovatov, fost comandant al forțelor speciale ale KGB, precum și 64 de cetățeni ruși, bieloruși și ucraineni au fost găsiți vinovați de crime de război și crime împotriva umanității pentru implicarea lor în actul de agresiune comis împotriva statului lituanian;

H. întrucât toți autorii acestui atac, cu excepția a doi dintre ei, Iuri Mel și Ghenadie Ivanov, foști ofițeri în armata sovietică, au fost judecați în lipsă și întrucât inculpații au primit pedepse de până la 14 ani de închisoare; întrucât hotărârile judecătorești din primăvara lui 2019 se referă la evenimentele tragice survenite în urma declarației lituaniene de independență din 11 martie 1990 și a tentativelor sovietice de a obliga Lituania să își revoce declarația de independență, care au început cu o blocadă economică în prima jumătate a anului 1990 și au culminat cu o acțiune brutală de răsturnare a guvernului lituanian în ianuarie 1991;

I. întrucât, în perioada anchetei premergătoare procesului în care s-a judecat cauza 13 ianuarie, autoritățile din Republica Lituania au solicitat activ autorităților competente din Federația Rusă să le ofere asistență juridică în cadrul acestor proceduri penale, dar Federația Rusă nu a cooperat;

J. întrucât se crede că Federația Rusă îi adăpostește și îi protejează în mod activ pe principalii responsabili și pe autorii actelor de agresiune armată împotriva civililor nevinovați și neînarmați, cum ar fi ofițerul cu rang înalt responsabil din timpul evenimentelor din ianuarie 1991, Mihail Golovatov, și ia toate măsurile posibile pentru a-i ajuta să scape de răspundere;

K. întrucât reacția inițială a Rusiei la hotărârea judecătorească a fost negativă, Duma de Stat din Rusia susținând că procesul a fost „motivat politic” și a constituit „o încercare de a rescrie istoria”, iar Ministerul de Externe rus a anunțat că „va reacționa negreșit”;

L. întrucât, în perioada iulie 2018-aprilie 2019, Comisia de Anchetă a Federației Ruse a inițiat mai multe proceduri penale împotriva procurorilor, anchetatorilor și judecătorilor lituanieni implicați în cercetarea și judecarea procesului 13 Ianuarie, în temeiul articolelor 299 și 305 din Codul Penal al Federației Ruse, care prevăd răspunderea penală pentru „acuzarea penală cu bună știință a unei persoane nevinovate” și pentru „pronunțarea cu bună știință de către unul sau mai mulți judecători a unei hotărâri, decizii sau altui act juridic injust”;

M. întrucât această anchetă penală motivată politic inițiată de Federația Rusă ar putea avea ca rezultat eforturi vizând utilizarea abuzivă a sistemului Interpol și a altor acorduri de cooperare bilaterale și multilaterale pentru a restricționa drepturile procurilor care desfășoară ancheta și ale judecătorilor din procesul 13 Ianuarie în timpul percheziților, interogatoriilor și arestărilor; întrucât Federația Rusă ar putea încerca să obțină mandate internaționale de arestare pe numele oficialilor lituanieni implicați în aceste proceduri;

N. întrucât mass-media controlată de stat din Federația Rusă, precum și reprezentanții săi oficiali duc o campanie de propagandă și dezinformare, menită să dezvolte teorii ale conspirației cu privire la procesul 13 ianuarie, ca parte a amenințărilor hibride la adresa UE și a democrațiilor care o alcătuiesc;

O. întrucât statul de drept, inclusiv independența sistemului judiciar, este una dintre valorile comune pe care se întemeiază Uniunea Europeană; întrucât Comisia, împreună cu Parlamentul și Consiliul, este responsabilă, în temeiul tratatelor, de garantarea respectării statului de drept ca valoare fundamentală a Uniunii și de garantarea respectării legislației, valorilor și principiilor Uniunii Europene;

P. întrucât judecătorii din orice stat membru sunt și judecători ai Uniunii Europene în ansamblul său;

Joi, 28 noiembrie 2019

Q. întrucât independența sistemului judiciar este fundamentul statului de drept și este esențială pentru funcționarea democrației și respectarea drepturilor omului; întrucât independența sistemului judiciar este consacrată la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale și la articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului;

R. întrucât principiile fundamentale ale ONU privind independența sistemului judiciar stipulează că este de datoria tuturor guvernelor și a altor instituții să respecte independența sistemului judiciar; întrucât ele stipulează, de asemenea, că este interzisă orice interferență neadecvată sau necuvenită în procedurile judiciare ([2]);

S. întrucât Declarația universală a drepturilor omului consacră, în special, principiile egalității în fața legii, prezumției de nevinovăție și dreptului la o audiere publică și echitabilă de către o instanță competentă, independentă și imparțială, stabilită prin lege;

T. întrucât articolul 1 din Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală – care a fost ratificată de Federația Rusă – stipulează că „părțile contractante se angajează să își ofere reciproc, în conformitate cu dispozițiile prezentei convenții, în cea mai mare măsură, asistență în cadrul procedurilor vizând infracțiuni a căror sancționare, la momentul formulării solicitării de asistență, este de competența autorităților judiciare ale părții solicitante”,

U. întrucât Federația Rusă încalcă tot mai mult legislația internațională și angajamentele internaționale și adoptă poziții care contravin bunelor relații de vecinătate, subminând astfel orice perspective de cooperare pe viitor,

1. își exprimă solidaritatea și simpatia față de familiile victimelor agresiunii din 13 ianuarie;

2. constată că acțiunile autorităților din Federația Rusă în ceea ce-i privește pe judecătorii și procurorii lituanieni încalcă valori juridice fundamentale, în special independența sistemului judiciar, precum și principiul potrivit căruia drepturile și libertățile umane pot fi limitate legal numai în scopurile pentru care astfel de restricții sunt impuse de dreptul internațional;

3. reamintește că urmărirea penală a procurorilor și judecătorilor pentru activitatea lor profesională reprezintă o formă de ingerință externă inacceptabilă, care contravine supremației legii;

4. subliniază că procedurile din astfel de procese penale împotriva unor procurori și judecători nu pot fi considerate legitime;

5. condamnă ferm aceste încălcări ale principiilor fundamentale și ale normelor dreptului internațional comise de autoritățile ruse și își exprimă dezacordul față de aceste cazuri de urmăriri penale motivate politic;

6. își exprimă solidaritatea cu procurorii, anchetatorii și judecătorii lituanieni acuzați de Federația Rusă în această cauză, precum și cu eforturile guvernului lituanian de a atrage atenția asupra cazului și de a limita prejudiciile și pericolele cu care se confruntă cei acuzați pe nedrept de autoritățile ruse;

7. atrage atenția că garanțiile universal recunoscute privind independența judecătorilor și procurorilor interzic imixtiunile de orice fel în administrarea justiției de către instanțe sau exercitarea unei influențe oricât de scăzute asupra unei hotărâri, precum și urmărirea penală a judecătorilor pentru hotărârile pronunțate sau ingerințele în activitatea de anchetă a procuraturii;

8. face apel la autoritățile publice din Federația Rusă să pună capăt procedurilor penale declanșate împotriva procurorilor, anchetatorilor și judecătorilor lituanieni implicați în procesul 13 Ianuarie;

9. face apel la autoritățile din Federația Rusă ca, transpunând în practică Tratatul dintre Republica Lituania și Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă privind baza relațiilor dintre cele două state din 29 iulie 1991, să evalueze responsabilitatea persoanelor care au condus sau au participat la agresiunea din 11-13 ianuarie 1991 împotriva statului lituanian și să asiste autoritățile de aplicare a legii din Republica Lituania în căutarea dreptății în procesul 13 Ianuarie;

([2]) https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx

10. invită autoritățile competente din Federația Rusă și din Belarus să răspundă cererii de asistență juridică reciprocă în cazul 13 Ianuarie formulate de Republica Lituania;

11. invită autoritățile competente din Rusia să pună capăt declarațiilor iresponsabile de dezinformare și propagandă ale oficialilor Federației Ruse privind procesul 13 Ianuarie;

12. face apel la statele membre ca, în cazul în care primesc solicitări de asistență juridică reciprocă din partea Federației Ruse în legătură cu urmărirea penală a procurorilor și judecătorilor lituanieni implicați în procesul 13 Ianuarie, să le trateze ca fiind motivate politic, să coopereze strâns cu autoritățile lituaniene și să refuze acordarea de asistență juridică Federației Ruse în acest caz;

13. invită Comisia pentru monitorizarea dosarelor Interpol, responsabilă de împiedicarea mandatelor de arestare abuzive de natură politică, să fie atentă la orice mandat internațional de arestare solicitat împotriva oficialilor lituanieni puși sub acuzare; invită toate statele membre și pe ceilalți semnatari ai Constituției OIPC-Interpol să ignore toate mandatele internaționale de arestare emise pe numele oficialilor lituanieni puși sub acuzare; invită Interpol să ignore toate solicitările de mandate venite din partea Rusiei care au legătură cu procesul 13 Ianuarie;

14. face apel la toate statele membre să nu transfere către Rusia niciun fel de date cu caracter personal care ar putea fi utilizate în procedurile penale declanșate împotriva judecătorilor, procurorilor și anchetatorilor lituanieni;

15. face apel la statele membre să coopereze pe deplin la nivel european în ceea ce privește politica lor față de Rusia, deoarece mai multă consecvență și o mai bună coordonare sunt esențiale pentru o politică mai eficace a UE, și să depună eforturi mai mari pentru a consolida reziliența și a găsi soluții practice care să sprijine și să întărească procesele democratice și sistemul judiciar independent;

16. invită Președinții Consiliului și Comisiei, precum și Vicepreședintele Comisiei/Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și statele membre să urmărească în continuare îndeaproape aceste cazuri, să ridice aceste chestiuni în cadrul diferitelor formate și reuniuni cu Federația Rusă și să prezinte un raport Parlamentului privind schimburile purtate cu autoritățile ruse, aducându-le, în același timp, la cunoștință acestora din urmă unitatea și solidaritatea de care dă dovada Uniunea Europeană în acest caz și în alte cazuri conexe; îndeamnă statele membre să ridice problema acestui caz în comunicările lor cu autoritățile ruse;

17. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Consiliului, Comisiei, guvernelor și parlamentelor statelor membre, Consiliului Europei, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, precum și președinților, guvernelor și parlamentelor Federației Ruse și Belarusului.